

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. "Цар Калоян" №1-а, 1000 София, тел. 987-55-13, 986-28-61, факс 987-65-14

Изх. № 272.....

Дата 24.06.2002

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

СТАНОВИЩЕна **ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ**

ОТНОСНО: ИСКАНЕТО НА СЪДЕБЕН СЪСТАВ ОТ IV-ТО ГРАЖДАНСКО ОТДЕЛЕНИЕ НА ВКС ЗА УСТАНОВЯВАНЕ ПРОТИВОКОНСТИТУЦИОННОСТТА НА § 6А от ПЗР на ЗППДОП (ОТМЕНЕН) И НА § 17, ал. 6 от ПЗР на ЗПСК, ПОРАДИ ПРОТИВОРЕЧИЕ С ЧЛ. 4, АЛ. 1, ЧЛ. 17, АЛ. 3 И 5 И ЧЛ. 19, АЛ. 2 ОТ КРБ

УВАЖАЕМИ Г-ЖИ И Г-ДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИ И,

ВИСШИЯТ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ намира за необходимо да изрази следното **Становище** относно мотивираното Искане на съдебен състав на IV-то ГО на ВКС за установяване противоконституционността на цитираните разпоредби на отменения и действащ закон:

1. Искането на състава от IV-то ГО на ВКС, както и изложените в него доводи и съображения са напълно основателни, поради което следва да бъдат подкрепени. Приемането на § 17, ал. 6 от ПЗР на ЗПСК, с който се препраща към § 6а на ПЗР на ЗППДОП (отменен), поставя под съмнение правовия характер на държавата и създава условия тя да се управлява в разрез с Конституцията. В подкрепа на правната позиция на ВКС считаме за необходимо да изразим и **допълнителни аргументи**.

В Преамбюла и чл. 4, ал. 1 КРБ е прокламиран **основополагащият принцип за законност**, съгласно който Република България е правова държава, която се управлява според Конституцията и законите на страната. От конституционно установения принцип за законност произтича изискването всички закони и подзаконови нормативни актове, изграждащи правната ни система, да са конституционносъобразни и законосъобразни. Нарушаването на този принцип създава опасност от нарушаване и/или застрашаване на конституционно установени права и интереси, на съществуващия правов ред и правната сигурност. Чрез § 17, ал. 6 на ПЗР на ЗПСК, изрично позоваващ се на разпоредбата на § 6а от ПЗР на ЗППДОП (отменен), е създадена **правна възможност за про-**

дължаване на регулиращото действие и на отменената разпоредба за неопределено време. Това състояние е нетърпимо и е противоконституционно, защото не отговаря на духа на Конституционната уредба, която е изградена върху принципа за нетърпимост на действието на противоконституционните закони и разпоредби.

2. С атакуваните разпоредби законът лишава от права конкретни правни субекти, които според КРБ и действащото право следва да бъдат гарантирани и защитени. Оспорените разпоредби игнорират до голяма степен защитата на кредиторите, чиито интереси във всяка правова държава са предмет на особена закрила. С тях законодателят е предоставил защита на онези длъжници, в които държавата или общината са изключителни собственици на капитала, с което е увредил кредиторите, без да им осигури адекватна защита при пропускането на съответните срокове. **Всички произтичащи от това неблагоприятни последици за кредиторите настъпват в резултат на несъответствия на оспорените разпоредби с конституционни принципи и норми.** Тъй като нарушават гарантирани основни права на кредиторите, произтичащи непосредствено от техни предходни правни сделки с приватизиращите се предприятия, имащи сила на закон за тези, които са ги сключили (чл. 20а, ал. 1 ЗЗД), разглежданите разпоредби действително са в противоречие с принципа на правовата държава.

3. Изискването на чл. 19, ал. 2 от Конституцията чрез законите да се създават и гарантират на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, представлява конституционен принцип. С атакуваните разпоредби обаче законодателят е нарушил този принцип, като е **създал правна възможност да бъдат увредени правата на кредиторите на приватизиращи се предприятия.** Тези разпоредби същевременно способстват за **облагодетелствуването на купувачите на приватизиращи се предприятия за сметка на кредиторите.** Конституционно недопустимо е законодателно да се създава колективна привилегия за определени правни субекти като се създават условия за накърняване на правата на други правни субекти, които са конституционно защитени. **Такова вмешателство на държавата в граждански правоотношения, независимо и против волята на договарящите, противоречи на принципа на свободната стопанска инициатива (чл. 19, ал. 1 от Конституцията),** получил реално отражение в предоставената с чл. 9 ЗЗД свобода на договаряне. Освен това **вмешателството на държавата в споразумение, в което не е страна, е в разрез с принципа на правовата държава.**

Анализът на атакуваните разпоредби показва, че **законодателят е създал правна възможност за лишаване от права на кредитори,** като не е предвидил начин за тяхното последващо справедливо и пълно обезщетяване при приватизация на съответното търговско дружество. С неспазването на визирания в закона 6 месечен срок е създадена **недопустима процесуална привилегия в полза на длъжниците и същевременно неблагоприятни материалноправни последици, съставляващи лишаване от субективни права на кредиторите,** което противоречи на чл. 19, ал. 2 КРБ. Право на законодателя е да уреди начина на погасяване на задълженията на приватизиращите се предприятия към кредиторите, но не и да лишава последните от правото им на вземане чрез пълното му погасяване, ако не бъде предявено в определения 6 месечен преклузивен срок. Анализът на разпоредбите и произтичащите от тях правни последици показва, че с атакуваните разпоредби държавата и общини-

те отчуждават принудително права на кредитори на приватизиращите се предприятия, с което неоснователно се обогатяват длъжниците, повишава се цената на приватизационната сделка, неправомерно се нарушават чужди права и интереси и в крайна сметка държавата и общините присвояват чужди частни имуществa, което представлява своеобразна форма на национализация.

4. Икономиката на Република България се основава на свободната стопанска инициатива, поради което стопанската дейност на гражданите и юридическите лица следва да се закриля от закона като се създават и гарантират на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за нейното развитие и закрила. Конституцията защитава собствеността в широкия смисъл на думата, включително и вземанията на кредиторите, които са признати и гарантирани субективни права. Съгласно чл. 17, ал. 1 КРБ държавата създава законови норми, чрез които е длъжна да гарантира и защитава правото на частна собственост, която е неприкосновена. Държавата също притежава гражданска правосубектност и по своя собствена воля и в съответствие с основния принцип на правовата държава, ако счете за необходимо може да се откаже само от свои вземания към приватизиращото се предприятие. Тя няма обаче право да се вмесва в частноправните отношения между страните и да се разпорежда с чужди права, каквито са правата на вземане на кредиторите към приватизиращите се търговски дружества (предприятия).

5. За едноличните търговци и юридическите лица частната собственост е неприкосновена и е условие за тяхната икономическа стабилност, за разрастване на тяхната дейност и за постигане на целите, за които те са създадени. Ето защо едно частноправно вземане не може да бъде обявено от закон за погасено, ако не бъде предявено в определен 6 месечен срок от постановяване на решение на държавен или общински орган за приватизация на длъжника. Като собственост в широкия смисъл на думата вземанията могат да бъдат принудително отчуждени само при условията на чл. 17, ал. 5 от Конституцията, а именно - наличие на държавни нужди, които не могат да бъдат задоволени по друг начин и след предварително и равностойно обезщетение.

6. Различното отношение на законодателя към кредитори на приватизиращи се предприятия в зависимост от обстоятелството дали са уведомили или не са уведомили органа по чл. 3 от ЗППДОП (отменен), съставляващо административно задължение и особено неблагоприятните последици за онези, които не са изпълнили изискването за уведомяване, представлява нарушение на чл. 19, ал. 1, 2 и 3 от Конституцията, която е въвела в принцип недопускане на ограничение на правата или предоставяне на привилегии. Подходът на законодателя, заедно с произтичащите от него неблагоприятни последици, обусловени от обстоятелството дали определен орган, който не е страна в облигационното правоотношение, е уведомен или не от кредиторите, са противоконституционни. Правната логика, основаваща се на отношенията на субординация, изисква уведомяването за наличие на вземания да бъде направено от длъжника към съответния орган по чл. 3 ЗППДОП (отменен), като при неизпълнение на тези задължения приватизационният орган може да търси отговорност само от длъжника по надлежния ред, но не и да се засягат интересите на кредиторите. Поставянето на строги изисквания към кредиторите за уведомяване за вземанията си на органи, представляващи трети лица по отношение на облигационната връзка, чието неизпълнение води до погасява-

не на правото им на иск за тези вземания, представлява по своята същност противоконституционно лишаване от субективни права.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

1) Атакуваната разпоредба на § 6а от ПЗР на ЗППДОП (отменен), продължаваща действието си чрез препращащата разпоредба на § 17, ал. 6 ПЗР на ЗПСК, противоречи на чл. 4, ал. 1, чл. 17, ал. 1, 3 и 5 и чл. 19, ал. 2 от Конституцията, поради което и двете разпоредби трябва да бъдат обявени за противоконституционни.

2) Неблагоприятните фактически и правни последици за кредиторите, произтичащи от неизпълнението на определеното в цитираните разпоредби административно изискване за уведомяване в 6 месечен срок на орган, който стои извън облигационната връзка на кредиторите с длъжниците, представляват нарушения на принципите и нормите на Конституцията и на установения в продължение на хилядолетия правов ред.

3) Наложително е да се изрази за пореден път категоричното становище на Конституционния съд, че законодателят не трябва да създава норми, с които да осигурява на държавата и на общините нови правни възможности за пряко намесване в частноправни отношения между различни правни субекти, в които държавата и общините не са страни, освен по предвидения от Конституцията и закона ред и след надлежно обезщетяване на засегнатите лица.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА В А С.

/ТРАЯН МАРКОВСКИ/

